

การจัดทำและส่งมอบบริการสาธารณะของตำรวจ ในยุค Thailand 4.0

Preparation and delivery of police services in Thailand 4.0

พ.ต.ต.มนต์พิพัฒน์ เอี่ยมจรัส *

Police Major Monpipat Eiamjaras *

Received : 18 April 2020 / Revised : 3 May 2020 / Accepted : 21 June 2020

บทคัดย่อ

คณะรัฐบาลได้ออกนโยบายเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาลในยุคปัจจุบัน ได้แก่ นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีปัจจัยที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถแบ่งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้ 3 ประการ คือ ปัจจัยด้านมนุษย์ ปัจจัยด้านกฎหมายและปัจจัยด้านเงินทุน จากการวิเคราะห์เฉพาะเจาะจงงานของภาครัฐบาลในการออกนโยบายไทยแลนด์ 4.0 พบว่านโยบายไทยแลนด์ 4.0 นั้น เป็นการพัฒนาแนวคิดของระบบการผลิตให้มีความเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี ในประเทศไทยได้ใช้ระบบการสัมปทานเพื่อให้เอกชนเข้ามาบริหาร ส่งผลให้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐและเอกชนมีความซับซ้อน ถึงแม้หน่วยงานตำรวจและบุคลากรตำรวจมีความตื่นตัวกับนโยบายดังกล่าว แต่หน่วยงานของตำรวจยังไม่มีศักยภาพมากเพียงพอในการพัฒนาตนเองไปสู่การรองรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากด้านของบุคลากรที่ไม่มีความพร้อมก่อนการออกนโยบายของภาครัฐ รวมถึงหัวใจสำคัญในการก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 คือ คลื่นความถี่ในการส่งสัญญาณและเปลี่ยนถ่ายข้อมูลซึ่งอยู่ในการดำเนินการของภาคเอกชนทั้งสิ้น การปฏิบัติงานของภาครัฐในการพัฒนาตนเองจึงจำเป็นต้องพึ่งพาภาคเอกชนอย่างมาก

คำสำคัญ: การจัดทำ / ส่งมอบ / บริการสาธารณะตำรวจ/ Thailand 4.0



*อาจารย์ประจำ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

*Instructor Police Science Royal Police Cadet Academy

Abstract

The government has issued a policy for the administration of the country, which is the main policy of the currently government that is Thailand 4.0 policy, that can be said this policy is a vision of economic development of Thailand. However Thailand 4.0 policy has factors that will hinder to be successful with efficient and effective. There are three obstacles. Namely, human factors Legal and Capital Factors. Considering only the intention of the government to issue the Thailand 4.0 policy, it is found that is a development by the concept of production system to change according to technology. In Thailand, the concession system has been used to allow the private sector to administer. As a result, the power relationship between the government and the private sector is complicated. Although police department and police personnel are aware of the policy, the police department does not have enough capacity to develop them to fully respond to the Thailand 4.0 policy. This is the result of personnel who are not ready before the government policy. Including the key to step into Thailand 4.0 is the frequency of signal and transfer, which is the operation of the private sector. The government's work in self-development is therefore very important depend on the private sector.

Keywords : Preparation / delivery / police services/ Thailand 4.0



บทนำ

คณะรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีอย่าง พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ออกนโยบายเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาลนี้ได้แก่นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่านโยบายดังกล่าวเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามทิศทางของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

โดยในปัจจุบันสามารถกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังอยู่ในยุค 3.0 ซึ่งมีความหมายถึงประเทศที่เน้นการพัฒนาประเทศไปทางอุตสาหกรรมหนักและการส่งออกเป็นหลัก รวมถึงรายได้หลักของประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับกลาง ด้วยเหตุผลข้างต้นนี้เองทำให้ประเทศไทยอยู่ในภาวะกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) มาเป็นระยะเวลานาน ถึงแม้จะมีพัฒนาการมาจากในอดีตจากยุคประเทศไทย 1.0 ซึ่งเน้นการเกษตรเป็นหลัก และยุคประเทศไทย 2.0 ที่เน้นการพัฒนาประเทศไปทางอุตสาหกรรมที่เป็นอุตสาหกรรมเบาเป็นหลัก ดังนั้นประเทศไทย 4.0 จึงมีความมุ่งมั่นที่จะปรับเปลี่ยนเป็น “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” (Value-Based Economy) โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” กล่าวคือเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม

แต่อย่างไรก็ตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ได้มีปัจจัยที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถแบ่งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้ 3 ประการ(พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์, 2563) ได้แก่ ปัจจัยด้านมนุษย์ การพัฒนามนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในลำดับแรกที่รัฐบาลให้ความสำคัญ โดยรัฐบาลต้องการสร้างทักษะของพลเมืองไทยให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างไม่รู้ที่สิ้นสุด รวมถึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และมีศักยภาพที่จะรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมใหม่ แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังขาดคนที่มีทักษะ ความรู้ความเชี่ยวชาญมากพอ เนื่องจากบุคลากรที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญส่วนมากได้เลือกไปทำงานในต่างประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งคือ “ภาวะสมองไหล” ต่อมาคือปัจจัยกฎหมายที่ยังไม่เอื้ออำนวย เช่น มาตรการทางกฎระเบียบ และกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อธุรกิจ Startup ที่จะมาเป็น “อุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ ขับเคลื่อนกลไกเศรษฐกิจ” (New Engines of Growth) ซึ่งจะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต โดยแบ่งเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ First S-curve ซึ่งเป็นการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในประเทศ และ New S-curve ซึ่งเป็นรูปแบบการลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ ประเทศไทย 4.0 (บมจ.ธนาคารกรุงไทย, 2563) และสุดท้ายคือปัจจัยด้านเงินทุน เนื่องจากการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาธุรกิจหรือองค์กร นั้นจำเป็นต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก ทั้งในเรื่องของการว่า



จ้างบุคลากรที่มีทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย นอกจากนี้การลงทุนยังประกอบด้วยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้จากปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของตลาด เช่นความผันผวนของตลาด หรือพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป

ความสำคัญของนโยบาย Thailand 4.0

แม้จะกล่าวได้ว่านโยบาย *ไทยแลนด์ 4.0* จะเป็นที่ยู่อักกันดีแล้วในปัจจุบันในฐานะนโยบายที่มีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตหลักของประเทศไทย จากระบบการผลิตที่เน้นการพึ่งพาอุตสาหกรรมหนัก เป็นระบบการผลิตที่เน้นการพึ่งพาเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2560) ซึ่งในมิติทางการพัฒนาของประเทศ รัฐบาลได้คาดหวังต่อกระบวนการดังกล่าวให้เป็นเครื่องมือที่พาประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (The Middle-Income Trap) ซึ่งประเทศไทยนั้นได้รับนิยามการเป็นประเทศรายได้ปานกลางจากธนาคารโลก (The World Bank, 2563) แต่เมื่อพิจารณาจากงานศึกษาหลายแหล่งกลับพบว่าการพัฒนาประเทศให้พ้นการวิกฤติการณ์กับดักรายได้ปานกลางนั้น มีประเด็นที่หลากหลายกว่าประเด็นทางการผลิตที่ภาครัฐพยายามส่งสารมายังประชาชน เช่นจากการศึกษาของ Pruchnik และ Zowczak (2560) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดกับดักรายได้ปานกลางของประเทศโลกที่สาม ไว้จากปัจจัยหลายประการ โดยปัจจัยเหล่านั้นได้รวมถึงเรื่องของสาธารณูปโภค และการกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวพันกับการจัดการของภาครัฐ มากกว่าการพัฒนาตนเองของเอกชน นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Vijayakumari Kanapathy และคณะ (2558) ได้ระบุไว้ค่อนข้างสอดคล้องกับงานของ Pruchnik และ Zowczak ในข้างต้น โดยศึกษากรณีการติดกับดักรายได้ปานกลาง (The Middle-Income Trap) ของประเทศมาเลเซีย และระบุถึงสาเหตุของวิกฤติการณ์ดังกล่าวว่าเกิดจากการขาดแคลนนวัตกรรมใหม่ มาตรฐานการศึกษาการศึกษาที่ลดลง การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการจ้างแรงงาน ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มมากขึ้น และปัญหาความยากจนในประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ

จากการพิจารณาเฉพาะเจตจำนงของภาครัฐบาลในการออกนโยบายไทยแลนด์ 4.0 พบว่าในนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นั้น มีความเกี่ยวพันโดยตรงกับแนวคิด Industry 4.0 โดยเป็นการพัฒนาแนวคิดของระบบการผลิตให้มีความเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี ซึ่งจากการศึกษาของ Andreja Rojko (2560) ได้ให้นิยามของแนวคิด Industry 4.0 ไว้ว่าเป็นรากฐานในวิธีการคิดในภาพรวมของการผลิตแบบหนึ่ง ซึ่งให้ความสำคัญกับ Cyber-Physical Systems (CPS) และ Industrial Internet of Things (IIoT) เพื่อสร้างการเชื่อมโยงระหว่างการผลิต กับชุดข้อมูลของโลกแบบทันท่วงทีด้วยการดำเนินการสร้าง CPS building blocks ซึ่งจากกระบวนการข้างต้นนั้น Industry 4.0 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการดำเนินการผลิต (Manufacturing Execution Systems) และการวางแผนทรัพยากรองค์กร (Enterprise Resource Planning) ให้สอดคล้องกับ Cyber-Physical Systems



นอกจากระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนาประเทศไทยไป ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 เพื่อแก้ไขปัญหาภัยกับดักรายได้ปานกลางแล้ว การค้นคว้าข้างต้นยังนำเสนอ ให้เห็นตรงกันว่าปัญหาทางสังคม ทั้งในด้านของความเหลื่อมล้ำ ความสามารถของแรงงาน กระทั่ง ระบบสาธารณสุขไปคือนั้นมีความจำเป็นต้องมีการได้รับการแก้ไขเช่นกันหากต้องการพัฒนาประเทศให้ หลุดพ้นจากปัญหาภัยกับดักรายได้ปานกลาง หรืออีกนัยหนึ่งการพัฒนาตามเป้าหมายนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ให้สัมฤทธิ์ผล ดังนั้นนอกจากการมาตรการการกระตุ้นภาคเอกชนจากภาครัฐในด้านระบบการผลิต แล้ว ประเด็นของการพัฒนาบริการสาธารณะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร และของสังคม รวมถึงเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมอย่างตรงจุดจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ติดเทียมกับการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงระบบการผลิต

ความหมายและความสำคัญของการบริการสาธารณะ

การบริการสาธารณะนั้น มาจากภาษาอังกฤษคำว่า *Public service* ซึ่งการศึกษาของ Paul Spicker (2552) ได้กล่าวถึง *Public service* ไว้ว่า เป็นการบริการของภาครัฐที่จัดให้ประชาชน หรือ สมาชิกภายใต้รัฐเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยจากกรณีศึกษาของ Paul Spicker ที่ได้ ศึกษากรณีศึกษาภายในประเทศอังกฤษพบว่า *Public service* หรือบริการสาธารณะของประเทศดังกล่าวมีความหมายรวมถึง โรงเรียน โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย และกองกำลังตำรวจ โดยสอดคล้อง กับความหมายจากเอกสาร *The Institution of Public Service* โดยเป็นการศึกษาของ McGregor, Jr. และ Eugene B ที่ระบุให้ *Public service* หมายถึงกิจการด้านอุปโภค และบริโภค ที่รองรับ สมาชิกทุกคนในสังคม ซึ่งหากสังคมมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ลักษณะของ *Public service* ก็มี ลักษณะที่แตกต่างกันออกไปเช่นกัน ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าระบบราชการที่มีการปฏิบัติการ และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการกับประชากรในรัฐในทางใดทางหนึ่ง เช่น ระบบการบริการของเทศบาล การให้บริการทางสาธารณสุขถ้วนหน้า รวมไปถึงระบบการปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ นับ เป็นการบริการสาธารณะด้วยเช่นกัน

การจัดทำและส่งมอบบริการสาธารณะของตำรวจในยุค Thailand 4.0

เมื่อพิจารณาการตอบรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาลจากส่วนการปฏิบัติงานอย่างภาค ราชการเฉพาะหน่วยงานแต่ละหน่วยงานของราชการ จะเห็นได้ว่าแต่ละหน่วยงานของราชการนั้นมีการ ตอบรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาล ในทิศทางที่แตกต่างกันไปตามพันธกิจเดิมของหน่วยงาน รวมไปถึงตามเป้าหมายของหน่วยงานในการให้บริการประชาชนในด้านต่างกัน หรือดำเนินกิจกรรม ของรัฐให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหน่วยงานของตำรวจซึ่งสังกัดในหน่วยงานสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ (Royal Thai Police Headquarters) มีหน้าที่รักษาความมั่นคงภายในในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การตระเวนชายแดน การรักษาความปลอดภัย และความ สงบเรียบร้อยของประชาชน นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด



ไว้ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติในข้างต้นนั้นอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีโดยตรงตามพระราชกฤษฎีกา โอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2541 (ราชกิจจานุเบกษา, 2541) ตามมาตรา 12 ซึ่งกำหนดให้นายกรัฐมนตรีรักษาการ นอกจากนั้นยังระบุให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีฐานะเป็นกรมตามมาตรา 3 ของพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจากการศึกษาผ่านเอกสาร และบทความที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีการแสดงวิสัยทัศน์ และแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานของตำรวจไว้หลายแนวทางด้วยกัน โดยในแนวทางที่น่าสนใจแนวทางหนึ่งนั้นคือแนวทางที่ พ.ต.อ.เชิงธรณ ริมผลดี รองผู้บังคับการตรวจคนเข้าเมือง 2 ได้นำเสนอไว้ผ่านคอลัมน์แว่นขยายแผ่นดิน นิตยสาร The Cops Magazine ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2560 (The Cops Magazine, 2560) ได้เสนอ 5 แนวทางในการพัฒนาองค์กร และบุคลากรตำรวจให้ตอบรับกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 และการให้บริการประชาชนได้ ประกอบด้วย การสนับสนุนการสร้างทักษะของเจ้าหน้าที่ให้ตอบสนองกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทันท่วงที การพัฒนาองค์กรเข้าสู่การบริหารงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E – transaction regulation การมีเครือข่ายเชื่อมโยงโดยตรงกับระบบการสื่อสารด้วยระบบอินเทอร์เน็ตรวมถึงเป็นระบบในการนำข้อมูลดังกล่าวแบ่งปันผ่านระบบส่วนกลาง การปฏิรูปกฎหมายที่ยังขัดขวางการปฏิบัติงาน หรือไม่สามารถอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้มากเพียงพอ และการทำความเข้าใจกับประชาชนด้วยการใช้เครื่องมือ Social Media ที่ได้รับการใช้อย่างกว้างขวางในกระบวนการ Operation Information ซึ่งจากการนำเสนอแนวทางข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่าบุคลากรตำรวจมีความตื่นตัวและมีความพยายามที่จะทำความเข้าใจระบบ Industry 4.0 ผ่านการใช้กระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นมาจากวิธีการคิดในภาพรวมของ Cyber-Physical Systems (CPS) และ Industrial Internet of Things (IoT) เช่น การพยายามนำชุดข้อมูลในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่บันทึกในระบบที่สามารถเข้าถึงผ่านการแบ่งปันได้จากสิทธิการอนุญาต เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ ระบบ Cyber-Physical Systems (CPS)

อีกกรณีตัวอย่างที่มีความน่าสนใจในการนำ “บางส่วน” ของ Industry 4.0 กล่าวคือในด้านของ Industrial Internet of Things (IoT) มาประยุกต์ใช้ในระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ตามโครงการ “NB-IoT Motor Tracker” ที่เชื่อมต่อการทำงานของเทคโนโลยีติดตามยานพาหนะ ที่ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยการนำอุปกรณ์ปล่อยสัญญาณติดตามไปติดตั้งยังรถมอเตอร์ไซด์ตำรวจ จำนวน 360 คัน เพื่อให้แสดงพิกัดเส้นทางการปฏิบัติงานของตำรวจจราจร และสายตรวจ แบบทันท่วงที (Real Time) ผ่านเครือข่าย NB-IoT ทำให้เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรม หรือเหตุฉุกเฉินในความรับผิดชอบของหน่วยงาน ศูนย์บัญชาการส่วนกลางสามารถสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้จุดเกิดเหตุที่สุด รุดไปช่วยเหลือดูแลประชาชนได้รวดเร็ว ส่งผลให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 ได้ร่วมมือกับ AIS ซึ่งเป็นธุรกิจคมนาคมขนาดใหญ่ที่ได้รับสัมปทานในการบริหาร และทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับคลื่นอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์



กรณีศึกษานี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกรณีดังกล่าวมีใจความสำคัญในการทำความเข้าใจแนวทางและอุปสรรคการพัฒนาประเทศสู่ Industry 4.0 เนื่องจากโครงสร้าง และเครื่องมือในการพัฒนาประเทศสู่ Industry 4.0 ที่ปฏิเสธไม่ได้อย่างหนึ่ง คือระบบอินเทอร์เน็ต และคลื่นความถี่ในการรับส่งข้อมูลเพื่อให้เกิดปรากฏการณ์ของ Cyber-Physical Systems (CPS) และ Industrial Internet of Things (IoT) แต่ในประเทศไทยนั้นการถือครองคลื่นความถี่ และการส่งผ่านข้อมูลดังกล่าว ได้ใช้ระบบการสัมปทาน เพื่อให้เอกชนเข้ามาบริหาร และแสวงหากำไรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้คลื่นโทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ตเป็นของ “สาธารณะ” ที่สามารถสัมปทานได้ การที่ของสาธารณะสามารถสัมปทานได้นั้นสอดคล้องกันอย่างยิ่งกับแนวคิดที่แพร่หลายในวงการรัฐศาสตร์ในปัจจุบันอย่าง “แนวคิดเสรีนิยมใหม่” (Neoliberalism) ที่มีเป้าหมายอย่างชัดเจนในการลดอำนาจรัฐให้มากที่สุด และเพิ่มพื้นที่ของตลาดในการจัดการทรัพยากรให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นด้วยเครื่องมืออย่างการเช่าสิทธิ์ และการสัมปทาน ของที่เป็นของรัฐ หรือของสาธารณะ (RAJESH VENUGOPAL, 2558) ในทางทฤษฎีองค์กรของรัฐ เช่นองค์กรตำรวจ รวมไปถึงองค์กรทางราชการ นับว่ามีอำนาจสูงเนื่องจากเป็นกลไกสำคัญที่ตอบสนองนโยบายของภาครัฐ และอาจจะหมายถึงองค์กรเหล่านั้นเป็นรัฐเองในบางบริบท แต่ในความเป็นจริงหรือในภาคการปฏิบัติกลับพบว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐ และเอกชนมีความซับซ้อนกว่านั้น ซึ่งรวมถึงในมิติการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐ โดยเฉพาะเมื่อประเทศเข้าสู่กระบวนการแปรรูปทรัพยากรสาธารณะไปสู่มือเอกชนตามแนวคิดเสรีนิยมใหม่

เมื่อพิจารณาในแง่มุมมองของความร่วมมือจากหน่วยงานใกล้เคียงเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ Industry 4.0 พบว่าสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ความร่วมมือและพัฒนาระบบการยุติธรรมเพื่อรองรับยุค 4.0 ตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของภาพรัฐบาล ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวได้มุ่งเน้นให้หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมต้องมีการปฏิรูปและพัฒนาวิชาการด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดการบูรณาการ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งในแง่ของการป้องกัน การปราบปราม การแก้ไขฟื้นฟู และการสอดส่องดูแลเมื่อได้รับการปล่อยตัวคืนสู่สังคม ซึ่งจากการนำเสนอของ พล.ต.ต.หญิง ดร.พัชรา สิ้นลอยมา ผู้บริหารจัดการ “โครงการวิจัยท้าทายไทย กลุ่มกระบวนการยุติธรรมรองรับ 4.0” โดยมีวัตถุประสงค์จากการวิจัยเพื่อการอำนวยความสะดวกใน 3 ด้าน โดย ด้านที่ 1 นวัตกรรมทางกฎหมาย ประกอบด้วย 6 โครงการ ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับการลดข้อจำกัดและความยุ่งยากของข้อกฎหมายต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยการรวบรวม และสกัดองค์ความรู้จัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือในกระบวนการสอบสวนของสหวิชาชีพ และการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เพื่อส่งเสริมทั้งความยุติธรรมทางกฎหมายและความยุติธรรมทางสังคมควบคู่กัน นอกจากนี้ยังค้นพบนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขเร่งด่วน ในเรื่องที่ทำให้การสอบสวนปากคำผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยาน ที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่อ่อนไหวในการดำเนินการมากกว่า



กลุ่มผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือพยานที่อยู่ในวัยบรรลุนิติภาวะ ด้านที่ 2 นวัตกรรมทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 4 โครงการ โดยเน้นไปยังการพัฒนาเทคนิคการตรวจวิเคราะห์หลักฐาน และสารเสพติด ชนิดในเส้นผม รวมถึงพัฒนากระบวนการจัดการและวิเคราะห์วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้สามารถอธิบายเหตุการณ์แทนการสอบสวนกับเด็กและเยาวชน และเสนอรูปแบบพิมพ์เขียวห้องสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนที่สามารถใช้เป็นต้นแบบให้แก่สถานีตำรวจทั่วประเทศ พบนวัตกรรมที่โดดเด่นในเรื่องการพัฒนาระบบป้องกันการเสพติดซ้ำของเด็กและเยาวชน โดยการตรวจสารเสพติดในเส้นผม ซึ่งปัจจุบันจะตรวจจากปัสสาวะ และด้านที่ 3 นวัตกรรมด้านฐานข้อมูล ประกอบด้วย 5 โครงการ ซึ่งได้จัดทำเป็นแผนที่จุดเสี่ยงในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำหรับมาตรการการเฝ้าระวังของเจ้าหน้าที่และการหลีกเลี่ยงอันตรายของประชาชนชนทั่วไปนั้น ได้มีการการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลอาชญากรรมและการพยากรณ์แนวโน้มของการกระทำผิด รวมถึงการพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอาชีพเพื่อส่งเสริมกระบวนการคืนคนดีสู่สังคมและลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายเยาวชนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นตัวเชื่อมโยงเพื่อการป้องกันการกระทำผิดและการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับสังคมในยุคดิจิทัล ซึ่งจากการศึกษาดังกล่าวได้ค้นพบนวัตกรรม Program Application ที่สามารถประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชน ที่คาดว่าจะมีพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำ

นอกจากการร่วมมือในกรณีข้างต้นแล้ว โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ร่วมมือกันเพื่อพัฒนาโครงการ “สถานีตำรวจล้ำสมัย” (คมชัดลึก, 2560) เพื่อรองรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยเริ่มนำร่องในสถานีตำรวจ 3 แห่งได้แก่ สน.ภาษีเจริญ สภ.บางแก้ว และ สภ.พญา ซึ่งโครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนโดย พล.ต.ท.ปิยะ อุทาโย ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ นอกจากนั้นได้กำหนดไว้ในแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2558 - 2561 ในด้านการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการให้บริการประชาชน และใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้อนุมัติในหลักการให้โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินโครงการ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการใช้บริการสถานีตำรวจเพื่อลดภาระในการปฏิบัติงานด้านเอกสาร รวมถึงไปให้การปฏิบัติงานนั้นสอดคล้องกับ Smart Enterprises ของภาคธุรกิจ ด้วยการพัฒนาระบบการรับเรื่องร้องเรียน แจ้งเหตุ ผ่านแอปพลิเคชันซึ่งจะทำให้สามารถแจ้งเหตุร้ายถึงตำรวจได้เร็วขึ้น

นอกจากระดับประเทศ และส่วนกลางแล้ว ในระดับภูมิภาคภายในประเทศ และในระดับท้องถิ่น หน่วยงานตำรวจยังมีอิสระ และมีแนวคิดในการพัฒนาหน่วยงาน และการบริการเพื่อตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างเป็นเอกเทศ โดยจากการศึกษาพบว่าหน่วยงานตำรวจในระดับท้องถิ่น มีการพัฒนาของเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ไปพร้อมกับการพัฒนาศักยภาพของการปฏิบัติงานด้วย ซึ่งตัวอย่างที่น่าสนใจได้แก่การพัฒนาแอปพลิเคชัน Town Portal : SATUN (สวท.สตูล, 2559) ซึ่งจัดทำจากความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวและ



กีฬาจังหวัดสตูล วิทยาลัยชุมชนสตูล กลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่จังหวัดสตูล (YEC) และ บริษัท ALLLY GROUP ถึงแม้จะไม่ได้เป็นการพัฒนาจากหน่วยงานตำรวจโดยตรง แต่กองบังคับการตำรวจน้ำในพื้นที่รับผิดชอบตราบังคับ และสตูล ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและให้ข้อมูล เพื่อเข้าถึงทุกบริการของจังหวัดสตูล ตรัง กระบี่ และสามารถแจ้งเหตุฉุกเฉินได้โดยส่งข้อมูลไปยังกองบังคับการตำรวจน้ำในพื้นที่รับผิดชอบโดยตรง แม้จะเป็นการร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ และองค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างชุดฐานข้อมูลเพื่อการเชื่อมต่อรวมไปถึงเป็นการสร้างช่องทางการสื่อสารแบบทันทั่วทั้งซึ่งสอดคล้องตาม Cyber-Physical Systems (CPS) ซึ่งเป็นหนึ่งในห้าที่สำคัญของ Industry 4.0 แต่ในท้ายที่สุดก็จำเป็นต้องผ่านภาคเอกชนอย่างผู้ให้สัญญาคลื่นความถี่ให้การใช้บริการแอปพลิเคชัน

สรุป

จากการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าหน่วยงานตำรวจ และบุคลากรตำรวจ มีความตื่นตัวกับนโยบายของไทยแลนด์ 4.0 ของภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในหน่วยงานระดับประเทศ ไปจนถึงหน่วยงานระดับท้องถิ่น เนื่องจากตำรวจเองก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐอย่างเคร่งครัด โดยส่วนมากการตอบรับนโยบายดังกล่าวจะเน้นไปยังการพัฒนาเครื่องมือที่เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น แอปพลิเคชัน หรือการใช้ IoT แต่อย่างไรก็ตามด้วยศักยภาพที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานตำรวจนั้น พบว่าเมื่อพิจารณาเฉพาะหน่วยงานเดียว หน่วยงานของตำรวจเองยังไม่มีศักยภาพมากเพียงพอในการพัฒนาตนเองไปสู่การตอบรับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากด้านของบุคลากรที่ไม่มีความพร้อมก่อนการออกนโยบายของภาครัฐ กล่าวคือในระบบการสรรหาของหน่วยงานนั้นไม่มีการเตรียมพร้อมในด้านทักษะที่สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวมาก่อน การส่งสมรรถนะความรู้ของหน่วยงานที่ไม่ใช่หน่วยงานเฉพาะทางในทางเทคโนโลยีซึ่งดีกว่าหน่วยงานเฉพาะทาง หรือกระทั่งการดำเนินงานหน้าที่ที่มีการทับซ้อนกันในท้องถิ่นที่มีการรับผิดชอบร่วมกัน รวมถึงหัวใจสำคัญในการก้าวเข้าสู่ Industry 4.0 นั่นคือคลื่นความถี่ในการส่งสัญญาณ และเปลี่ยนถ่ายข้อมูลเพื่อให้เกิด Cyber-Physical Systems (CPS) และ Industrial Internet of Things (IoT) นั้น อยู่ในมือของภาคเอกชนทั้งสิ้น การปฏิบัติงานของภาครัฐในการพัฒนาตนเองเข้าสู่ Cyber-Physical Systems (CPS) และ Industrial Internet of Things (IoT) จึงจำเป็นต้องพึ่งพาภาคเอกชนอย่างมาก ด้วยเหตุข้างต้นนี้เอง หน่วยงานตำรวจจึงเลือกใช้วิธีการพัฒนาไปพร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีคุณสมบัติที่สามารถเข้ามาส่งเสริมจุดด้อยข้างต้นได้ เช่น การพัฒนาการให้บริการประชาชนไปกับหน่วยงานท้องถิ่นที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้มากกว่า หรือการพัฒนาแนวทางทางเทคโนโลยีไปกับหน่วยงานทางการวิจัยที่มีองค์ความรู้มากกว่า แต่อย่างไรก็ตามในอีกมุมหนึ่งก็พบว่าหน่วยงานตำรวจก็ได้พัฒนาตนเองไปพร้อมกันทั้งการนำเสนอแนวคิดในการผลักดันกฎหมายที่อำนวยความสะดวกในระยะเบียดสารบัญญมากขึ้นเข้ามาแทนที่กฎหมายที่เป็นอุปสรรค หรือการที่บุคลากรมีความคิดริเริ่มในการปรับตัวเพื่อให้ก้าวทันยุคสมัยและนโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไป



บรรณานุกรม

- คมชัดลึก. (2560). “โรงพักล่าสมัย” โฉมใหม่ตำรวจไทยยุค 4.0”, <https://www.komchadluek.net/news/crime/297470>. (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)
- บมจ.ธนาคารกรุงไทย, “อุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ ขับเคลื่อนกลไกเศรษฐกิจเพื่ออนาคต”, <https://sme.ktb.co.th/sme/productListAction> (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2563)
- พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์, “วิเคราะห์ ไทยแลนด์ 4.0 : วิสัยทัศน์ชาติ ที่ยังขาดรายละเอียด”, <http://www.bbc.com/thai/thailand38527250> (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2563)
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. (2560). นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ฉบับเข้าใจง่าย, <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER3/DRAWER035/GENERAL/DATA0000/00000124.PDF>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2563)
- สวท.สตูล. (2559). 5 องค์กรหลัก จับมือพัฒนา Application “Town Portal ” เพื่อเป็นฐานข้อมูลหลักในการเข้าถึงการท่องเที่ยวและด้านอื่น ๆ ของ จ.สตูล รองรับ THAILAND 4.0, https://paaktai.com/news_economy/detail/353. (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, (2563), วช.จับมือตำรวจไทย ชู 3 platform ทำทนายไทย เร่งแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชน 4.0 ด้วยวิจัยและนวัตกรรม, (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)
- Andreja Rojko. (2017). Industry 4.0 Concept: Background and Overview, <https://online-journals.org/index.php/i-jim/article/view/7072/4532>, (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)
- BizTalk NEWS. (2561). ตำรวจ 4.0 ดึงเทคโนโลยี IoT เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน, <https://www.biztalknews.com/news-update/ตำรวจ-4-0-ดึงเทคโนโลยี-iot>, (สืบค้นเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2563)
- Kamil Pruchnik and Jakub Zowczak. (2017). MIDDLE-INCOME TRAP: REVIEW OF THE CONCEPTUAL FRAMEWORK, <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/329201/adbi-wp760.pdf>. (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)
- New TV.(2561). ตร.เอาจริง! ลุยกวาดล้างเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ, <https://www.newtv.co.th/news/17158>, (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)
- Paul Spicker. (2016). The Nature of a Public Service, https://www.researchgate.net/publication/265865101_The_Nature_of_a_Public_Service, (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)
- Rajesh Venugopal. (2015). Neoliberalism as Concept, <http://personal.lse.ac.uk/venu-gopr/venugopal2014augneoliberalism.pdf>. (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)



วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2563)

The World Bank. (2020). GNI per capita, Atlas method (current US\$), <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>. (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)

Vijayakumari Kanapathy. (2015). Middle income trap economic myth political reality, <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/MiddleIncomeTrap.pdf>, (สืบค้นเมื่อ วันที่ 11 เมษายน 2563)

